

Redacția
și
Administrația
Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124
Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ZIAR SĂPTĂMÂNAL INDEPENDENT

Abonament:

Pe un an Lei 80.—
Pe 1/2 an „ 50.—
Pe 1/4 an „ 30.—

Anunțurile se primesc după tarif.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Cluj 10 Iunie 1923.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

Pentru străinătate un exemplar 2 Lei.

Clujul francmason

Capitala clandestină a Confederației Dunărene.

Ideia Statului federal al Europei centrale a ieșit în zilele frământărilor dela 1848, din capul unui ungar, și noul stat și-ar fi avut capitala în Budapesta. Atunci ideea a avut să lupte cu hegemonia în floare a Austriei, și autorul ei, Kossuth Lajos, a trebuit să ia drumul surghiunului, pentru că și prin această notă de martirat să dea ideii sale îndrăznețe un îndemn pentru mai târziu.

Pe urmă au luat-o în antrepriză epigonii veacului nostru. Ideia bolșevică maghiară a avut cu ea puncte comune, iar crezul guvernului revoluționar maghiar al lui Károlyi a copiat-o în întregime și un fost ministru din acel guvern, simpatizatul nostru Oscar Jászi, vine acum să o propage între noi.

Să stabilim un lucru de nu prea mică importanță: ceea ce este panslavismul pentru toți rușii de toate culorile, este confederația dunăreană, sau pan-maghiarismul (o echivalență pe care o subliniem) pentru Budapesta de totdeauna. Ungurilor monarhiști li-a trebuit expansiunea urmărită prin războiul mondial și prin cuceririle de ordin comercial, economic și cultural, cari au premers războiului; ideologia kossuthistă a dlui Jászi apoi, după ce în 1918 s'ar fi mulțumit cu o confederație între granițele vechei monarhii maghiare, azi și-a propus înfăptuirea statului federal, condus de Budapesta, între granițe dincolo de Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia, Austria și Jugoslavia. Este o continuitate de aspirații, după cum la ruși panslavismul s'a transmis întreg bolșevicilor.

Am recunoaște-o, că lupta ideilor este sacrosanctă, dar atunci când avem începuturi de fapte, să ni-se ierte dacă ne vom pune în gardă. Ne amintim de un pasagiu din „Tragedia Ungariei — Reînvierea Ungariei“ a lui Oscar Jászi (băgați de seamă sensul antitezei din titlu), în care vorbind despre eșecul tratatelor dela Arad cu România, în 1918, dl Jászi declară, că ceea ce nu s'a putut înfăptui la Arad (confederația națiunilor din Austro-Ungaria, sub hegemonia Budapestei) se va înfăptui foarte curând în proporții și mai mari! Și credem acum, că profetizarea lui Oscar Jászi începe o încercare de realizare: cu alai organizat de presa evreească și de guvern, se propagă aici mesianismul iăszist și de o lună Clujul e centrul acestei propagande. Drumeți streini cu idei ca ale lui Jászi, se opresc aici în propagandă și de aici vor porni prin celelalte orașe ardeleni. Iar presa rumunească îi secondează mereu — pentru că avem în România o presă acaparată în 99 de cazuri la sută de către toate ideologiile distructive. Măine apoi președintele franc-masonilor, dl Costa-Foru, va veni să țină congresul pe care l-a anunțat aci pentru luna trecută. Și vor porni lupta, din Cluj, cele

maiperate elemente: un gazetar român de lege veche, un fost ministru revoluționar la Budapesta, un drumeț nordic și partidul magnaților unguri — membrii cu toții ai lojilor franc-masone și, (chiar și dl Costa-Foru) propagandiști ai ideii Statelor-Unite ale Europei centrale.

Ajungând vorba aci, la partidul magnaților unguri, să mai amintim o declarație a lui Jászi, că a venit în statele succesoare pentru a face aceeași intervenție în chestia reparațiilor Ungariei, pe care contele Bethlen o făcea tot atunci în Apus.

Astfel că ideea pan-maghiaristă, aceeași și sub eticheta horthyismului și sub aceea a iăszismului, o vedem în această declarație din „Keleti Ujság“ din 25 Mai crt., în toată goliciunea ei. Și o mai vedem sprijinită de unul care ne propune binefacerile șelf-gouvernementului național (autonomia), nouă, în loc să le propună guvernului său pentru Irlanda.

Clujul a devenit astfel, peste noapte centrul atacurilor ce ni se dau sub pavăza umanitarismului; o capitală clandestină a confederației dunărene, care mâine, când se va proclama oficial, se va muta la Budapesta. Poate ar trebui să ne felicităm de acest succes, iar Ardealul să se felicite, că ideologia iăszistă a și acaparat pe unul dintre românii de aici, pe autorul opșorului „Ardealul, Ardealule bătrân“. Dar să ne felicităm pentru altceva; suntem un Ardeal românesc bătrân și mai avem încă în noi puțin sentiment românesc și monarhic.

Cum s'a făcut improprietărea la Cluj

Chestiunea improprietării clujenilor a fost mult discutată până acum și de către ziarele potrivnice, ale ungarilor și de către presa noastră, și este deci de mirare, că și după îndelungata ei discutare, factorii competenți n'au înțeles, că este și o chestiune de politică națională și nu numai una socială. Prin improprietărea hotărâtă prin lege se putea da românizării Clujului o asigurare din cele mai bune, lucrul s'a trecut însă cu vederea de către autoritățile cari au săvârșit improprietărea.

1100 de îndreptățiți și numai 300 jugăre.

Primim acum din partea cetitorilor noștri plângeri și informațiuni interesante în privința felului cum s'a făcut această operă care, chiar potrivit legii reformei agrare, ar fi fost să aibă menirea românizării orașului acestuia.

Astfel, deși Clujul are 1100 îndreptățiți la improprietărea, și deși comisia de ocol pentru reforma agrară a expropriat în vederea aceasta mai multe mii de jugăre din hotarul Clujului, —

pământul expropriat a fost atribuit în cea mai mare parte comunelor vecine. Iar îndreptățiiilor din Cluj, în loc să li-se dea câte două jugăre cum se hotărîse dintru început, li-s'a dat numai 300 de jugăre la toți.

Doleanțele mănăsturenilor.

Cei cari se plâng mai mult sunt cetățenii din cartierul Mănășturului, cari se așteptau să fie printre primii satisfăcuți din Cluj. Nu mai puțin au fost însă loviți și cetățenii din restul orașului, în timp ce comuna Feiurd, deși după cum ni-se spune, ar fi putut fi satisfăcută în hotarul propriu, a primit o mare parte a pământurilor clujene expropriate, și au fost chiar țărani cu 4—5 jugăre de pământ, din această comună, cari au primit pământ în hotarul Clujului.

Reforma agrară la Cluj, o chestiune a românizării.

Ocupându-ne de această chestiune, ținem să subliniem din nou importanța ei din punctul de vedere al românizării Clujului. Sototim adică, că trebuiau improprietăriți cu precădere acei îndreptățiiți din Cluj, mai cu seamă fôști soldați și invalizi ai armatei ro-

mâne, cari ne găsind aici un loc stabil, ne fiind improprietăriți, nu numai că nu vor putea da găzduire și la alți români viitori, dar ușor pot fi îndemnați din cauza traiului, să plece în alte părți. Avem în Cluj o populație românească recentă, în mare parte flotantă încă, care trebuia prin improprietărea legată strâns de Cluj. Deasemenea apoi, Mănășturul, ridicându-se, va putea fi în viitor locul cel mai indicat pentru mica burghezie românească ce vom avea-o aici. De aceea trebuia făcută posibilă o extindere a lui, pământurile ce le cultivă astăzi putând să le destineze construcțiilor dacă va avea pământuri din cele expropriate. Acelaș lucru despre celelalte cartiere.

Credem, că nu s'a avut în vedere prin atribuirea hotarului clujan altor comune, înglobarea cândva a acestor comune la Cluj, întrucât aceasta este cu desăvârșire peste putință, exceptând comuna Someșsat — așa că nu prea credem, că autoritatea respectivă a făcut improprietărea condusă de această politică de românizare, pe care vom mai discuta-o atunci, când va fi actuală legarea comunelor cu Clujul prin demult plănuitul tramway electric. Rep.

O nerecunoștință a neamului

— Cazul a două donații pentru studenți —

Lumea e bolnavă. După războiul mondial societatea omească se sbate ca peștele pe uscat. Nevoile și rănile sunt multe și adânci.

Bărbații de stat caută zădarnic leacul și soluțiile. Lumea strigă după pâine. Țăranul oftează după un petec de pământ. Burghezul luptă o luptă sarbădă și desperată pentru drept și dreptate. Aristocrația noastră se străduiește din răspuțeri pentru primenirea moravurilor noastre stricate și destrăbălate. Cărturarii noștri și presa noastră se amestecă în lupta aceasta infernală pentru triumful curentului sănătos și mântuitor de stat. În toiul luptelor de azi mai ales presa are rolul cel mai sublim. Presa trebuie să fie oglinda virtuților noastre străbune și parafulgerul fărădelegilor...

O presă chibzuită și înțeleaptă e ca și sămânța cea bună, care prinde rădăcini și rodește. Ori-ce faptă omească mai întâi din vorbă răsare, prin vorbă crește și prin vorbă înflorește și se coace. Creerul e cuibul gândirilor și al ideilor bune și mărețe, cari prin vorbă ajung în lume dela lume. Vorba e haina gândirii. Vorba e oglinda sufletului. Vorba e schințea dumnezească în om, care luminează cărările noastre și ne aprinde făclia în întunerecul ce ne înconjoară. Puterea vorbeii și

a slovei de multe-ori face minuni în lume. Trăznește unde-i de trăznit și luminează unde este de luminat. România-Mare fără o presă fulgerătoare ar amorți și ar lăncezi.

Presă bună trebuie să sboare ca vulturul, sus spre mândrul soare, spre un ideal, și să nu croncănească ca cioarele și corbii pe hoituri și cadavre.

* * *

Se zice, că studențimea e viitorul neamului. E stânca de granit a țării românești. Educația și hrănirea și soarta studențimei de azi a devenit o problemă primordială de stat.

Dacă neamul românesc a fost sărac și fără noroc în trecut, datorința noastră este să ne îngrijim de fericirea și traiul fără grijă a mlădițelor noastre, ca să crească și înflorească spre fala și gloria țării românești. În epoca prezentă de tranziție majoritatea studențimei este săracă. În scumpetea mare de azi părinții sunt îngrijorați de soarta studenților.

S'au creat câteva burse pentru studenți din partea statului și a consistoarelor noastre, dar nu sunt suficiente pentru acoperirea nevoilor. Intre astfel de împrejurări zilnic se face apel la generozitatea particularilor și a oame-nilor de bine. Menirea presei ar

fi menajarea și încurajarea acestui curent de caritate. Cu mâhnire constat, că o parte din gazetele noastre face haz pe spina-reia binefăcătorilor neamului.

Nu demult * * * o gazetă cotidiană din Cluj cu o ușurință detestabilă califică gestul caritativ și generos al dlor Vasile Popa din Lugoj și Constantin Vasiliu Bolnavu din Ploești de o plagă nouă a societății românești, timbrându-i fără nici un motiv serios, ca pe niște donatori farsori și speculanți.

Cunosc trecutul și intențiunile nobile ale acestor doi bărbați distinși ai neamului și în mâhnirea mea adâncă îmi roșește obrazul de rușine pentru perfidia și atentatul presei la cinstea acestor doi fruntași ai neamului. Este un păcat strigător la ceriu să lovești fără cruțare și fără temei în doi bărbați cinstiți și neprihăniți la caracter pe motivul, că jertesc obolul lor pe altarul culturii românești. Vreți dovezi palpabile? Cercetați mai deamănuntul cazul donațiunii dlui Vasile Popa, care a cerut primăriei orașului Cluj un parc părăsit și cercetat numai de țigani, din dosul Teatrului Național, ca să zidească cu 4 milioane lei un pavilion cu bazar și restaurant în stil modern românesc, înarmat în beton și zidit din cărămizi, ca să desfacă pe piața Clujului produsele sale de mătăsă din fabrica sa din Lugoj asigurând 30% din venitul curat căminului studentesc din Cluj și dând hrană tuturor studenților din Cluj cu preț redus în restaurantul acestui pavilion. Pavilionul ar fi fost un decor monumental al arhitecturii și al industriei românești și ar fi servit și de sală pentru serbările și balurile românești. Dar era și un loc de recreație și de întâlnire pentru publicul, ce cerceta Teatrul Național, din simplu motiv că în apropiere

Teatrului nu există nici o cafenea ori alt local public corespunzător. Pavilionul în caz de realizare ar fi servit drept casă națională și de un cămin cald pentru toți Români. Planul altruist al dlui Popa a eșuat însă din vina presei fără tact din Cluj. Primăria terorizată a șovăit să pună la dispoziție teritoriul cerut pentru zidirea pavilionului chiar sub influința presei, care vedea în întreprinderea și donațiunea dlui V. Popa o simplă speculă. Ba mai mult. Directoratul Teatrului Național protestează în numele artei românești la ministrul de culte contra zidirii pavilionului din chestiune, deși restul parcului ar fi putut servi drept recreație și artiștilor dela teatru.

În același timp și studentimea este sedusă, care prin președintele său G. Alexa își reclamă exclusiv pentru sine conducerea și administrația acestui pavilion zidit din truda donatorului V. Popa.

În conflictul de interese și păreri opuse păgubașul a rămas tot studentimea universitară.

Pavilionul nu s'a făcut, dar farsorul Vasile Popa din truda sa trimite Universității din Cluj în fiecare an 100.000 lei pentru ajutorarea studenților săraci. Dacă gestul acesta generos al domnului V. Popa este o farsă ori plagă nouă pentru presa română din Cluj, atunci presa a pierdut cumpăna judecării drepte din vedere și a palmuit și morala și cinstea publică drept în față. Ținuta aceasta fără bun simț al presei într'adevăr constituie o plagă și o boală nouă pentru Cluj.

E decadența cea mai nouă și ciuma cea mai grozavă, care bântuie azi Clujul, orașul acesta bătrân și nerecunoscător...

Dr. Ion Giurgiu,
advocat și fost deputat.

Cel mai frumos dar pentru Scotus Viator.

Distinsul publicist care ni-a susținut cauza sub regimul maghiar și care a venit săptămâna aceasta să ne viziteze, la Cluj, d. R. W. Seton-Watson (Scotus Viator) dela Universitatea din Londra, a fost primit în România cu o deosebită simpatie, pentru a'i arăta, că românul nu uită un bine ce i-se face. Și printre alte semne de simpatie, Clujul l-a făcut cetățean de onoare, iar Academia Română l-a ales membru de onoare al ei. Sunt aceste semne de recunoștință, pe cari întâiul credem că le-a apreciat d. Scotus Viator.

Iată însă, că și „Asociația“ din Siciu s'a gândit să și dea ceva în semn de amintire și i-a dăruit opt volume mari din opera lui V. Păcățianu:

„Cartea de Aur, sau Suferințele și luptele românilor din Ungaria“.

A fost, credem, cel mai frumos omagiu ce s'a putut aduce publicistului care ni-a fost cel mai

înlăcărat sprijinitor. Pentru că același Scotus Viator, a venit să ne spună și unele lucruri destul de grave, ușoare reproșuri la adresa tratamentului ce l-au minoritățile dela noi.

Și mai mult, cu ocazia conferinței cetățeniei de onoare, a spus printru povețele date administrației comunei noastre, că Ardealul a fost pământul clasic al libertății. D. Scotus Viator va citi acum, ce pământ clasic al libertății a fost Ardealul, din cartea Suferințelor Ardealului a dlui Păcățianu, și și va aminti multe lucruri, cari nu i vor îngădui reproșuri la adresa noastră atunci când nu facem decât să reparăm nedreptățile trecutului. Credem, că după ce va citi „Cartea de Aur“, d. Scotus Viator care a plecat ieri din România, va dori să ne mai revadă, pentru ca să facă comparația justă.

Noi licee românești în Ardeal.

Inspectoratul general al învățământului secundar, condus de d. dr. Al. Pteancu, ne-a încunostințat, că în cursul verii va înființa pentru a le deschide la toamnă, un

liceu românesc la Șomcuta-Mare, unul la Sighișoara și unul la Bistrița.

Liceele acestea sunt o necesitate de mult simțită și guvernarea română a dovedit o politică școlară înțeleaptă, îngrijindu-se de crearea lor în localitățile cele mai înstreprinate.

Tot în cursul acestui an se va face o secție română pe lângă liceul maghiar din Sătmar și una pe lângă liceul piarist din Careii Mari.

Ce este cu cele 109 concedieri dela primărie.

Consiliul comunal a revenit asupra hotărârii din primul moment. — Funcționari de prisos.

Știrea dată de noi acum o săptămână, că ministerul a redus cu două milioane bugetul comunal al Clujului, din care cauză consiliul comunal a luat Vinerea trecută în desbatere concedierea a 109 funcționari ai primăriei, a format obiectul unor discuții îndelungate în cursul săptămânii acesteia, și ziarele locale s'au grăbit să dea pe urma noastră alarma. Știrea noastră s'a confirmat întrucât consiliul comunal a discutat într'adevăr în ședința de ieri săptămâna și în mai multe ședințe din săptămâna aceasta concedierile arătate de ziarul nostru.

În cursul acestei săptămâni însă s'a revenit, consiliul comunal în frunte cu D. dr. Utalea, primarul Clujului, hotărând că este peste putință să se demită atâția funcționari.

Situația este astăzi aceasta, că vor fi concediați mai bine de un sfert dintre cei 109 despre a căror reducere s'a vorbit în primul moment. Vor fi concediați numai acei funcționarii, cari sunt de prisos și cari sunt în număr destul de mare. Într'adevăr, după informațiunile ce le-am primit dela primărie, sunt mulți funcționari de cari orașul nu are nevoie și cari toată ziua nu fac aproape nimic. Ori, reducerile hotărâte îi privesc numai pe aceștia, a căror rămânere în slujba orașului o face imposibilă și faptul, că nici astăzi nu știu românește.

În privința funcționarilor necesari și încercați, d. primar dr. Utalea și consiliul comunal au hotărât să facă toate demersurile necesare pentru a i putea menține.

Nouii școli românești la Târgu-Mureș.

Capitala artificială a Săcuimii, Târgu-Mureșul, s'a îmbogățit săptămâna aceasta cu două noi școli românești, iar la toamnă cu o a treia. Alaltăeri s'a încheiat între primăria orașului, reprezentată prin d. primar dr. E. Dandea și între statul român, reprezentat prin d. dr. Pteancu inspectorul general al învățământului secundar din Ardeal, contractul de trecere a două școli comunale în mâna statului; a liceului rechiziționat încă de acum trei ani pentru liceul românesc „Papiu Ilarian“ și a școlii comerciale. Clădirea liceului rămâne a liceului românesc

care funcționează și acum acolo, iar cea a școlii comerciale va fi a unui liceu de fete, cu șase clase de o camdată. La toamnă se va deschide apoi o școală comercială românească, având, ca și liceul de fete, o secție maghiară, în care trei dintre studii se vor preda numai în românește. Elevii evrei nu se vor putea înscrie în secția maghiară ci numai în liceul românesc.

Ce este zona culturală

În fața unei mulțimi numeroase din toate părțile Bihorului, dl. dr. C. Anghelescu ministrul instrucțiunii publice, a făgăduit înainte de Paști la Orade, că va înființa de-a lungul graniței dispune Ungaria o zonă culturală, înființând în cuprinsul ei o universitate, școli secundare, primare și industriale, biblioteci, case naționale, într'un cuvânt tot ce poate înfrunta oricând o încercare dușmană.

Socotim să nu ne înșelăm, că multe din acestea le vom vedea nu peste mult realizate. Astfel la Beiuș, în județul Bihor, s'a și înființat o școală normală, iar în restul județului s'a început campania pentru construirea de școli primare cu concursul cetățenilor. Iar pentru la toamnă ni-se făgădește o Universitate la Orade.

De-ocamdată avem un alt început. Beiușului i-s'au dat săptămâna aceasta o sută de mii pentru o Casă Națională. Un început frumos și acesta — dar care amintește unele lucruri de cari trebuie să se vorbească.

Am amintit adică în numărul nostru trecut, că pe urma unor însinuări ale agitatorilor ortodoxi din acel oraș, guvernul român a tăiat bugetul liceului român greco-catolic din Beiuș, și de atunci, de luni de zile, profesorii nu și mai primesc salariile, iar întreținerea liceului greco-catolic de fete și a celui de băieți, deasemenea și internatelor, luptă cu greutatea cărorora nu mult le vor mai putea face față.

Noi altfel înțelegem o zonă culturală. O zonă culturală nu constă numai în Case Naționale, cari nu vor face nici o ispravă dacă se va încuibă în ele confesionalismul, ceea ce se așteaptă dat fiind că cea din Beiuș a fost dată în antrepriza agitatorilor confesionali. O zonă culturală constă mai mult într'un liceu, mai cu seamă când 95 de ani liceul acela a fost singurul pion al zonei românismului.

Poate va înțelege-o aceasta și d. ministru al instrucțiunii publice.

Viața de noapte la Orade.

Comandamentul militar din Oradea-Mare, a permis ca închiderea localurilor să se facă la ora 3 noaptea. Comandamentul a dat cu acest prilej un comunicat prin care își arată mulțumirea, constatând spiritul de ordine ai cetățenilor, fapt care a determinat prelungirea orei de închidere a localurilor.

Din activitatea ziarului Uj-Kelet

Ziarul evreimei e o instituție „altruistă”, sau o simplă societate comercială? — Chestia colectelor — Cum procedează acest ziar cu gazetarii — Cazul sciitorului Kaczér Illés.

Există în Cluj un ziar scris ungurește, care se întitulează al tuturor evreilor. Acest ziar nu pierde nici o ocazie a aduce la cunoștința cititorilor că e organul evreimei, că e o instituție „altruistă” și că luptă numai și numai pentru binele neamului evreesc, în general și particular.

Bazat pe această autoreclamă pretențioasă, se vede îndreptățit a face apel la opinia publică evreiască pentru a se susține. Astfel o lansat încă cu ocazia pretinsei devastări a tipografiei sale, liste de suscripție prin uniunea evreilor, cari circulă încă și azi în lungul și latul Ardealului, răspândite de studenții evrei organizați în diferite societăți confesionale, cum e Baritia etc. Membrii acestor societăți sunt obligați la anumite lucruri cari nu ar cadra cu calitatea lor de studenți universitari. Astfel vedem, că acești studenți colectează bani pentru instituții evreiești, dar nu avem cunoștință să fi colectat un singur leu pentru un scop de binefacere general.

Dar discutarea acestui lucru nu intră în cadrul acestui articol. Rămâne să exceptăm listele de suscripție lansate în folosul ziarului, care este o întreprindere comercială, după cum a declarat presedintele Uniunii evreilor din Ardeal, cu ocazia unei debateri, că e ziarul „Uj-Kelet”.

Cu toate acestea, și după această declarație, continuă a cere sprijinul populației ca organ . . . altruist. Dar

ce este atunci „Uj-Kelet”? Ne vine foarte greu a ne dumiri, pentru că vedem că ziarul evreesc nu e numai altruist, ori comercial, ci și o organizație habotnică. Pentru că, după declarațiile ce ni-s'au făcut, se cere redactorilor lui să observe cu strictetate toate prevederile credinței evreiești, fapt, contra căruia nu pricepem de ce nu se ridică sindicatul Presei maghiare și redactorii evrei ai celorlalte ziare ungurești cărora le este îngăduit să fumeze sâmbăta, sau să mănânce șuncă.

Pentru a ilustra, că Uj-Kelet nu se poate confunda cu opinia publică evreiască, vom aminti procedeul de ultima speță, ce l-a întrebuițat în contra scriitorului evreu Kaczér Illés, fost șef redactor al acestei gazete.

Cum spiritul emancipat al d-lui Kaczér refuza să primească „neted” unele măsuri ale editorului, într'o bună zi a făcut în fața unui redactor-director, o aluzie puțin înăguitoare la adresa întreprinderii.

Din acest moment gazetarul a trebuit să plece. Directorii nu s'au trudit însă să caute un pretext plausibil ci pur și simplu i-au dat drumul, retrăgându-i leafa imediat, fără a ținea seamă de legea presei ori de contractul dintre gazetar și editor. Kaczér s'a adresat atunci justiției, care i-a dat satisfacție, obligând pe editor săi plătească leafa pe nouă luni. În caz de neplată, a fixat termen de licitație, dar Uj-Kelet a făcut ce-a făcut și nici până azi nu a plătit, astfel că d. Kaczér Illés, se vede silit a-și vinde lucrurile din casă pentru a putea trăi cu familia-i destul de numeroasă.

Iată dar un aspect al altruismului ziarului arhi-evreesc Uj-Kelet care pune pe drumuri pe unul din cei mai de seamă scriitori evrei în viață.

n. f.

S. R. Principesa Moștenitoare căreia i-a remis sumă de Lei 5500, venitul net al Serbării dată de orfanii din orfelinatele „Regele Ferdinand” și „General Drăgălina” în folosul fondului „Principesa Elena”.

Procesul ziarului „Uj-Kelet”. — Ieri trebuia judecat la tribunalul din localitate procesul de care ne ocupăm în altă parte a ziarului nostru, al ziarului evreesc „Uj-Kelet” și ziaristului Ilie Kaczér, fost prim redactor la ziarul acesta. D. Kaczér a fost câștigat procesul în prima instanță și ieri avea să se aducă o hotărâre contrară, forțată de editorul lui „Uj-Kelet”, aceea de a se împiedeca execuția.

În loc însă să se judece procesul în a doua instanță, ieri, s'a ajuns la o tranșare. D. Fischer editorul lui „Uj-Kelet” s'a învoit în momentul din urmă să recunoască dreptul dlui Kaczér, plătindu-i 40.000, în loc de 67.000, din leafa de nouă luni care i-a fost hotărâtă de întâia instanță ziaristului concediat arbitrar. D. Kaczér a semnat această învoială și cu aceasta s'a încheiat afacerea care începea să devină penibilă pentru ziarul evreesc.

La proces au fost de față 40 de gazetari evrei și unguri și mulți români.

Maestrul George Enescu a făcut o audiție, înainte de-a părăsi Parisul, la școala normală de muzică a operei sale „Oedip” după libretul lui Edmond Fleg.

A asistat un număr public compus din artiști, ziariști etc. care au aplaudat noua operă a lui Enescu.

Baie de plajă la Târgu-Murăș. — Destoinicul primar dela Târgu-Murășului, d. dr. Emil Dandea a hotărât împreună cu consiliul comunal construirea unei băi de plajă pe Murăș, în acel oraș, îndemnat de frumoasele venituri ce le aduce comunei baia de plajă din Cluj.

Evreii în școlile noastre. Ziarul „Cuvântul Iașului”, al studenților de sub conducerea dlui prof. A. C. Cuza, publică o statistică dela liceul de stat din Bălți, după care la acest liceu românesc sunt 198 de elevi, dintre cari 133 evreii și numai 65 de români.

Această situație este generală în Basarabia și Moldova și cu toate acestea și guvernul și presa izraelită țipă mereu contra studențimii române creștine care are curajul să ne atraga atenția asupra primejdiei. Ce e mai mult, pentru că s'a cutezat să se strige că suntem năpădiți de evrei, studenți români au fost trimiși la închisoare, unde zac și acuma.

Suspendarea unui funcționar ardelean. În Cluj a fost scos din slujbă cel din urmă director al caselor centrale de asigurări, dl Rusu care a în-

plinit aceasta slujbă cu multă râvnă și cinste dela unire încoace. El a fost scos din slujbă telegrafic, — fără cercetare. În locul lui a fost numit un funcționar din vechiul Regat.

Nouii spitale pentru moți. Din informațiunile ce le avem dela direcțiunea sanitară din Cluj, se va înființa în cursul lunii acesteia un spital la Albac și un ambulator la Câmpeni. Inițiativa e demnă de toată lauda intrucât în țara moților nu există până astăzi decât un singur spital, inaccesibil multora, așa că boalele au făcut ravagii în dragă voie.

Studenți evrei falsificatori de diplome. — La Chișinău și Galați, după cum anunță înseși ziarele evreiești din București, s'a descoperit bande de jidani, cari falsificau certificate de studii secundare și universitare pentru studenți evrei.

La Cluj se închid 40% din crâșmele și bodegile existente. — Direcția generală financiară din Cluj, a dispus revizuirea tuturor brevetelor de cârciumi și bodegi din Cluj, intrucât s'a constatat că au fost date în număr mai mare decât s'ar cuveni după populație. Clujul a devenit într'adevăr un oraș al crâșmelor și bodegilor, ceea ce nu este nici spre lauda moralității nici a bugetului populației lui.

Acum direcția generală a finanțelor, retrăgând toate licențele redactate în ungurește, nu va elibera în loc decât 60 la sută din câte sunt astăzi.

Autoritățile descoperind bandele de falsificatori în cea mai mare parte jidani din Rusia veniți în țară mod clandestin, au dispus arestarea și darea lor în judecată.

Congresul atentatorilor evrei din Basarabia. Ministerul a interzis congresul studenților basarabeni fiind temeri pentru siguranța statului. Studenții cari se numesc basarabeni și voia să țină congresul sub acest titlu, sunt adică exclusiv evrei și dintre ei fac parte studenți evrei cari au fost implicați în atentatul dela Senat și osândiți pentru aceasta.

Studențimea basarabească creștină a protestat de altfel contra cutezanței studenților evrei, cari au convocat un congres al lor în numele studențimii din Basarabia.

Evacuările la Cluj. Tribunalul Cluj a hotărât evacuarea mai multor familii și persoane cari domicilează în edificii proprietate a statului. Cu aceasta se începe o descongestionare demult așteptată a acestui oraș supra încarcat cu elemente indezirabile, îndeosebi cu evrei veniți de foarte curând și nu se știe ce mijloace, în România. Decât autoritățile au îndatorirea, să protejeze pe acei români cari ar cădea în categoria în chestiune, încartiruindu-i altundeva.

Evacuările începute acum au fost necesare în cea mai mare parte pentru că în edificiile acestea se vor deschiide căminuri pentru studenți.

ȘTIRI DE PRETUTINDENI

Ministrul muncii la Cluj. — D. Gheorghe Gh. Mănzescu ministrul muncii va veni la Cluj în cursul acestei luni pentru a inaugura noile instituții sanitare și de asistență create în cursul acestui an. Noile instituții create sunt: Spitalul de ortopedie și chirurgie infantilă „Regina Maria” din strada Tunari, precum și două dispensare de copii, un cămin de mame și laboratorul anexat.

Ministrul justiției la Cluj. Vizita dlui I. Th. Florescu, ministrul justiției, anunțată pentru săptămâna trecută s'a fost amânat și după informațiunile ce ni-au fost date dela Palatul Justiției din localitate, s'a anunțat irevocabil pentru Luni 11 Iunie. D. I. Th. Florescu va participa cu această ocazie la inaugurarea tipografiei Tribunalului Cluj.

Au fost proclamați membrii de onoare ai Societății Scriitorilor Români I. P. S. S. Mitropolitul Dr. Vasile Suciu, Ion Georgescu secretarul Astei, Septimiu Pop, Dr. Al. Lupeanu.

Ce n'ar mai voi evreii din Cluj. — Am citit deunăzi cu surprindere în organul evreesc din localitate, „Uj-Kelet”, că evreii s'au adresat dlui Dr. Al. Pteancu, inspectorul general al învățământului secundar din Ardeal,

cerându-i, ceea ce dl Dr. Pteancu li-ar fi făgăduit, înființarea unui liceu evreesc la Târgu-Murăș și a unei secții evreiești pe lângă școala normală din Cluj.

Profitând de întoarcerea dlui Dr. Al. Pteancu la Cluj, din inspecția făcută la Tg.-Murăș, l-am întrebat în această chestiune și d-sa ne-a rugat să desmințim că ar fi făgăduit evreilor ceea ce îi atribue ziarul maghiar. Dl dr. Al. Pteancu a spus numai atât delegației evreiești, care i-s'a prezentat cu cererea în chestiune, că va cere părerea dlui ministru al instrucțiunii.

Ziarul evreesc, cum vedem, a căutat să își inducă cetitorii în eroare și să șantajeze autoritățile românești, impunându-le angajamente pe cari acestea nu și le-au luat nicidecum.

Un semicentenar dela moartea mitropolitului Șaguna. În luna viitoare se împlinesc 80 de ani dela moartea marelui mitropolit Șaguna și 100 de ani dela moartea marelui dascăl Gh. Lazăr. Se vor face mari serbări la Sibiu, Reșinari și Avrig.

Doamna Lucia Cosma președinta Regiunii Timișoara a Societății O. O. R. a fost primată în audiență de A.

In atenția femeilor!

A A P Ă R U T

în editura Librăriei Anca Cluj, îndrumarul doctorului gynecolog Grigoriu intitulat „**Cartea Moașelor**” Fiecare femeie trebuie să-l consulte zilnic, căci cuprinde sfaturi pentru îngrijirea femeii și a copilului înainte și după naștere, noțiuni generale asupra sănătății familiei tuturor îngrijirea boalelor femeiești cu 130 fotografii femeiești explicative.

Prețul 120 lei, plus 5 lei porto, care sumă se trimite înainte.

Băncile, Comercianții, Industriașii sunt rugați să-și facă Inserțiunile reclamele în ziarul „Clujul” în preț de jumătate ca ori unde.

**CASSA DE PĂSTRARE
ȘI BANCĂ DE CREDIT SOCIETATE PE ACȚII**

(12) 10-10 CLUJ PIAȚA UNIRII 7.
Capital Social 16,000.000 Lei. Fond de rezervă cca 15,000.000 Lei.
Filiale: Dej, D.-Sănmărtin, Alba-Iulia, Târgul-Murăș.
Devize primim sub condițiuni favorabile.

„AUTO-MECANICA S. A.“

CLUJ, STRADA REGINA MARIA Nr. 10.
ACCESORII, CAUCIUCURI, PIESE DE SCHIMB
BENZINA, ULEIURI, GARAGE, ATELIERE
STRADA DOROBANTILOR Nr. 18. (21) 10-10

**B. MENT, DEJ
HOTEL „ROMANIA“**

Restaurant, cafenea și cofetărie.
Incălzire Centrală.
(27) 6-10

Aneta Oltean & Co.

Salon modă de Paris — Párisi női kalap divatszalon
Cluj-Kolozsvár P. Unirei No. 1. (15) 10-10
(Mátyás királyi-ter).
Au sosit cele mai nouă modele de vară.

Banca Ardeleană și Casa de Economie S. A.

Cluj, Piața Unirei Nr. 32. (2) 10-10
Capital social: Lei 40,000.000.
SUCURSALE: Tg.-Mureș, Uioara, Reghinul-Săseșc, Turda.

Cel mai mare și asortat magazin din țară de articole de sport și
vânătoare. Reprezentantul mai multor case mari din străinătate.
Cluj Calea Regele Ferdinand Nr. 141. (4) 10-10 Nicolae Roșca

**Banca Economică Națională Societate Anonimă.
Közgazdasági Bank Részvénytársaság.**

Telegramă—Sürgöncim: Közgazdaságibank.
TELEFONOK: 9-49, 10-37 és 2-35.
CLUJ, STR. MEMORANDULUI 20. (13) 10-10

Cel mai eficient izvor de cumpărare (25) 10-10

Eugeniu Szabó

depozit pentru mode de dame.
Cluj, Str. Regele Ferdinand 5.

„ALBINA“ Intrepozite

și societate comercială anonimă. Cluj Piața Gării. (Telefon 5-71).
Capital soc. 6 milioane Lei. Linie proprie de garaj.
Inmagazinează tot felul de mărfuri. Acoardă împrumut pe gaj de marfă.
Finanțiază afaceri comerciale și industriale.
Import-Export (3) 10-10

„ALBINA“

instituit de credit și economii.
Centrala: Sibiu. Agenții: Săn-Mărtin.
Sucursale: Brașov, București, Cluj, Mediaș, Lugoj, Târgul-Mureș și Timișoara.
Capital societății deplin vărsat . . . Lei 25,000.000—
Fonduri proprii . . . Lei 18,000.000—
Depuneri spre fructificare . . . Lei 260,000.000—
Cel mai vechiu instituit financiar românesc din Transilvania.
Să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă, are cores-
pondenți în orașele principale din țară și străinătate. (19) 10-10

Cea mai bună cafea turcească prăjită
și crudă să afli numai la firma

„Atlantica“

prp. P. Pop
Calea Regele Ferdinand Nr. 1
CLUJ (11) 10-10

Babos & Comp

comercianți mari de fier.
Cluj Regina Maria
au în deposit cele mai bune
pluguri și recvizite de economie.
(14) 10-10

J. Nacht Filiala Cluj

Soc. în nume colectiv.
Metale, ferărie, articole tehnice,
materiale pentru CF și industrie
(15) 10-10 En-Gros.
Telegrams: METALNACHT Telef. 653

„ASTRA“

Fabrică românească de rum, cognac,
licheruri și Hala de Coloniale
Proprietar: ANTON POP
CLUJ Calea Victoriei Nr. 41.
(18) 10-10 Telefon 1300
Engros Endetail

Fornszek & Wagner

comercianți de fier-vaskereskedők
Cluj, Calea Victoriei 6.
Cel mai eficient izvor de cumpărare.
(17) 10-10

L. Oriol Henne

(văpseală de păr)
cea mai renumită și nevătămătoare.
Se afli în toate colorile numai
(14) 10-10 la magazinul

Iuliu Mussa
CLUJ, Str. Memorandului 16.

Alexandru Niman

ceasornicar și juvaier
CLUJ Regina Maria 41.
Face reparații precise și
efține. Cumpăr aur cu pre-
țul cel mai înalt. (8) 10-10

Cel mai eficient izvor de cumpărare

Drogeria „Viorelia“

Viorel Fodor
CLUJ Piața Unirei 15
Engros Endetail

Dacă voești să cumperi efțin
cercetează urgent

Centrala de coloniale

IOAN POP
CLUJ Regina Maria 9. (10) 10-10

Întreprindere Românească
Electrotehnică și Mecanică

Teodor Maior

CLUJ, Calea Victoriei 7.
Telefon 577. (16) 10-10

Mihail Kormendy Mihály

Cluj-Kolozsvár
Str. Regina Maria 25 Telefon 951 (6) 10-10

Dacă voști cafea bună
grăbiți la

Horváth

(5) 10-10 CLUJ
Str. Regina Maria 17

„Regele Pălăriilor“

„Kalap Király“
CLUJ Piața Unirii 24
Articli de modă bărbătească se
pot cumpăra mai efțin ca ori unde.

Cel mai bun izvor de cumpărare este

Drogeria „EMKE“

proprietar Alexandru Barkóczy
Asortiment bogat. Prețuri efține.
Serviciu solid. (20) 10-10

Marele Magazin „COLOMBO“ Cluj

proprietar Ionei Aldica Telefon 200.
Cel mai bine asortat cu: Coloniale,
Delicatese, Conserve, Vinuri, Cham-
pagne, Liqueruri și nemuritoarea
Țuică de Valeni.
Invită onor. Public a se convinge că
zdrobeste concurența.
Mărfurile se trimit
prompt la domiciliu. (23) 10-10

Mare Deposit de Droguri

„Cosmos“

Cluj, Str. Iuliu Maniu 8.
Telefon 457. (24) 10-10

Petricas & Companiști

mare croitorie românească
CLUJ
Strada Memorandului 8.
În depozit Stofe Englezești.
Prețuri moderate. (22) 10-10

Cumpărați la

Drogeria Rozsa

CLUJ Piața Unirii Nr. 26.
(26) 10-10

„UNIREA“

Societate anonimă pentru
industria de bomboane
biscuiti, etc. și cartonaj

Fabrică de ciocolată

CLUJ, Strada R. Paun Nr. 6.
Telefon: 7-57. Telefon: 7-57.

(27) 10-10